

Kaseva-projektin kokemuksia vaikutusten arvioinnista kaavoituksessa

Jari Paldanius
Lasse Tallskog

Kaseva-projektin kokemuksia vaikutusten arvioinnista kaavoituksessa

Jari Paldanius
Lasse Tallskog

Helsinki 2008

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ
MILJÖMINISTERIET
MINISTRY OF THE ENVIRONMENT

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN RAPORTTEJA 4 | 2008
Ympäristöministeriö
Alueidenkäytön osasto

Taitto: Ainoliisa Miettinen

Julkaisu on saatavana vain internetistä:
www.ymparisto.fi > Ympäristöministeriö >
Julkaisut > Ympäristöministeriön raportteja -sarja

Helsinki 2008

ISBN 978-952-11-3141-7 (PDF)
ISSN 1796-170X (verkkokj.)

ESIPUHE

Tässä raportissa kuvataan lyhyesti ympäristöministeriön kaavoitusta palveleviin selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin liittyvän kehittämisprojektin (KASEVA) keskeiset vaiheet. Projektin tarkoituksena on ollut tuottaa kaavoitukseen liittyvästä vaikutusten arvioinnista yleisesitys, jota voidaan soveltaa kaikilla kaavatasoilla sekä tukea ja auttaa kaavoittajia ja vaikutusten arviointien tekijöitä heidän työssään. Työn keskeisen tuloksen muodostavat ”Vaikutusten arviointi kaavoituksessa –opas” (ympäristöhallinnon ohjeita 10/2006) sekä sen pohjalta laadittu ja julkaistu verkkomuotoinen aineisto ympäristöhallinnon internet-sivuilla (www.ymparisto.fi).

Kaseva-projektin viimeisessä vaiheessa on keskitytty pilottihankkeiden kautta kehittämään ja kokoamaan käytännön kokemuksia ja esimerkkejä vaikutusten arvioinnin soveltamisesta erilaisissa kaavoitustilanteissa. Tämän työn kautta on täydennetty internet-sivujen verkkomuotoista aineistoa ja tuotettu sinne lisää konkreettisia esimerkkejä. Tässä raportissa on keskitytty erityisesti kuvaamaan pilottikohteet ja ne vaiheet, joista esimerkkejä internet-sivustolle on liitetty. Raporttiin on koottu lisäksi yhteenveto sellaisista vaikutusten arviointiin liittyvistä ajankohtaisista haasteista, joihin käytännön työssä on syytä kiinnittää erityistä huomiota.

Pilottihankkeesta ja verkkomuotoisen aineiston kehittämisestä ovat vastanneet erityisasiantuntijat Jari Paldanius ja Lasse Tallskog Diskurssi Oy:stä. Laadintaa tukevassa asiantuntijatiimissä ovat olleet tutkija Olli Maijala, koulutuspäällikkö Jouko Riipinen, tutkimuspäällikkö Rauno Sairinen sekä internet-sivujen ulkoasun kehittämisessä suunnittelija Anu Allt Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskuksesta. Työn valvojina ovat toimineet ylitarkastaja Matti Laitio ja yli-insinööri Antti Irjala sekä työn loppuvaiheessa ylitarkastaja Silja Aalto ympäristöministeriöstä. Työn ohjaamiseen on osallistunut myös yliarkkitehti Ritva Laine Suomen Kuntaliitosta.

Matti Laitio

SISÄLLYS

Esipuhe	3
1 Johdanto	7
2 Pilottihanke	9
2.1 Hankkeen tavoitteet ja toteutus	9
2.2 Uudenmaan vaihemaakuntakaava	10
Pilottikohteen esittely.....	10
Vaikutusten arviointia koskevia huomioita ja kokemuksia	10
2.3 Sipoon yleiskaava	11
Pilottikohteen esittely.....	11
Vaikutusten arviointia koskevia huomioita ja kokemuksia	11
2.4 Forssan ydinkeskustan osayleiskaava	12
Pilottikohteen esittely.....	12
Vaikutusten arviointia koskevia huomioita ja kokemuksia	12
2.5 Helsingin asemakaavat	13
Pohjois-Vuosaari ja pohjoinen ostoskeskus.....	13
Vuosaari, Meri-Rastila, Ramsinranta III.....	13
Etelä-Haagan Isonnevan alue.....	14
2.6 Kirkkonummen Gesterbyn ja Kyrkvallan asemakaavat	14
Pilottikohteen esittely.....	14
Vaikutusten arviointia koskevia kokemuksia ja huomioita	15
3 Hyviä käytäntöjä ja ajankohtaisia haasteita	16
3.1 Vaikutusten arviointi kaavaa koskevien ratkaisujen tukena	16
Kaavaluonnosten arviointi	16
Erilliset vaikutusselvitykset.....	17
Vaikutusten arviointi suunnittelutyössä.....	17
Vaihtoehtojen vaikutusten arviointi	17
3.2 Vaikutusten arvioinnin hallinnan haaste	18
Arvioinnin suunnittelu ja osallistumis- ja arviointisuunnitelma.....	18
Arvioinnin koordinointi	19
Arvioinnin systemaattisuus	19
3.3 Kaavaselostus arvioinnin keskeisenä raportointitapana	20
Vaikutusten arvioinnin tulosten esittäminen	20
Vaikutusten käsittely kaavaselostuksessa useassa eri kohdassa.....	21
Vaihtoehtojen ja niiden vaikutusten esittäminen	21
3.4 Työ jatkuu	21
Liite: Pilottikohteiden yksityiskohtaiset kuvaukset	23
L.1 Uudenmaan vaihemaakuntakaava	23
L.2 Sipoon yleiskaava	26
L.3 Forssan ydinkeskustan osayleiskaava	29
L.4 Helsingin asemakaavat	29
L.5 Kirkkonummen Gesterbyn ja Kyrkvallan asemakaavat	31
Kuvailulehti	34
Presentationsblad.....	35

1 Johdanto

Ympäristöministeriö käynnisti vuonna 2002 kaavoitusta palveleviin selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin liittyvän kehittämisprojektin, KASEVA-projektin. Se koostui seuraavista kolmesta osahankkeesta:

a) Esiselvitys (2002–2004)

Projektin alkuvaiheessa laadittiin esiselvitys, jossa analysoitiin kaavatapauksia ja niiden yhteydessä laadittuja erillisselvityksiä. Työ tuotti yhteenvetoraportin ja perusaineistoraportin¹.

b) ”Vaikutusten arviointi kaavoituksessa” -opas sekä verkkomuotoinen aineisto (2004–2006)

Vuoden 2004 lopulla käynnistettiin projektin toinen osahanke, jonka tavoitteena oli muodostaa yksinkertainen viitekehys ja sen puitteissa käytännöllisiä työkaluja vaikutusinformaation hallinnan tueksi käytännön kaavatyössä. Hankkeessa käytiin aluksi laajalti läpi alan kirjallisuutta sekä kymmenen kaavatapausta kaikilta kolmelta kaavatasolta. Tämän aineiston tukemana laadittiin ”Vaikutusten arviointi kaavoituksessa” -opas, jossa annetaan yleiskuva vaikutusten arvioinnista ja sen liittymisestä kaavaprosessiin sekä esitellään toimintaperiaatteita, neuvoja ja työtapoja vaikutusten arvioinnin tueksi². Oppaan pohjalta laadittiin myös verkkomuotoinen aineisto ympäristöhallinnon internet-sivuille³.

c) Pilottihanke (2006–2007)

Pilottihankkeessa kokeiltiin ja kehitettiin vaikutusten arvioinnin toimintamalleja ja työtapoja erilaisissa kaavoitustilanteissa sekä arvioitiin ja koottiin niitä koskevia kokemuksia. Pilottihankkeen pohjalta koottuja hyväksi havaittuja toimintamalleja ja työtapoja sekä havainnollistavia esimerkkejä liitettiin osaksi ympäristöministeriön www-sivuilla olevaa verkkomutoista aineistoa.

Esiselvityksen laati LT-konsultit Oy. Projektin toisesta ja kolmannesta osahankkeesta vastasi Diskurssi Oy. Heidän työtään tuki Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskuksen asiantuntijatiimi.

¹ Kaavojen selvitykset ja vaikutusarviointit. Kaavatapaustarkastelujen yhteenveto (25.8.2004), julkaisematon, LT-Konsultit Oy ja ympäristöministeriö. 40 s.; Kaavojen selvitykset ja vaikutusarviointit. Kaavatapaustarkastelujen perusaineisto (2.8.2004), julkaisematon, LT-Konsultit Oy ja ympäristöministeriö.

² Paldanius, Jari ja Tallskog, Lasse sekä Maijala, Olli, Riipinen, Jouko ja Sairinen, Rauno 2006. Vaikutusten arviointi kaavoituksessa. Ympäristöhallinnon ohjeita 10/2006. Helsinki. 52 s.

³ www.ymparisto.fi (sijainti: maankäyttö- ja rakentaminen/vaikutusten arviointi kaavoituksessa)

Tämän raportin toisessa luvussa esitellään pilottihankkeen tavoitteet ja toteutus-tapa sekä esitellään pilottikohteet sekä kokemuksia ja huomioita niiden yhteydessä toteutetuista vaikutusten arvioinneista. Liitteessä on kuvattu yksityiskohtaisemmin pilottikohteet sekä niiden yhteydessä järjestetty vaikutusten arviointi. Raportin kol-manteen lukuun on koottu KASEVA-projektin kokemusten pohjalta yhteenveto vai-kutusten arvioinnin hyviksi havaituista käytännöistä ja ajankohtaisista haasteista kaavoituksessa.

2 Pilottihanke

2.1

Hankkeen tavoitteet ja toteutus

Pilottihankkeessa kokeiltiin ja kehitettiin vaikutusten arvioinnin toimintamalleja ja työtapoja erilaisissa kaavoitustilanteissa. Pilottikohteiden kokemusten pohjalta koottiin hyviä käytäntöjä havainnollistavia esimerkkejä osaksi "Vaikutusten arviointi kaavoituksessa" -aineistoa ympäristöministeriön internetsivuille. Pilottihanke toteutettiin konsultatiivisena toimintatutkimuksena, jossa

- tuettiin vaikutusten arvioinnin suunnittelua ja toteutusta esimerkiksi kommentoimalla, tekemällä ehdotuksia sekä laatimalla erilaisia työkaluja sekä
- koottiin ja arvioitiin kokemuksia.

Molemmat tehtävät suoritettiin yhteistyössä pilottien edustajien kanssa. Yhteistyömuotoina olivat etenkin kirjalliset kommentit ja ehdotukset, työpalaverit sekä yhteistyö puhelimen ja sähköpostin välityksellä. Työssä hyödynnettiin "Vaikutusten arviointi kaavoituksessa" -opasta. Pilottihankkeen tiimi ei kuitenkaan vastannut arvioinneista eikä osallistunut arviointien varsinaiseen tekemiseen. Työskentelytavat sopeutettiin kunkin pilottikohteen tilanteen mukaisesti. Yhtään pilottikohdetta ei ollut mahdollista seurata koko kaavaprosessin ajan.

Pilottihanke käynnistyi toukokuussa 2006 pilottikohteiden valinnalla ja kohteisiin tutustumisella. Pilottikohteiksi valittiin seuraavat eri kaavatasoja ja erilaisia kaavoitustilanteita edustavat kaavahankkeet:

- Uudenmaan vaihemaakuntakaava
- Sipoon yleiskaava
- Forssan ydinkeskustan osayleiskaava
- Helsingin Pohjois-Vuosaaren asemakaava ja pohjoisen ostoskeskuksen asemakaava (kaavasuunnittelun keskeydyttyä pilottikohteiksi otettiin lisäksi Helsingistä Meri-Rastilan Ramsinranta III:n asemakaava sekä Etelä-Haagan Isonnevan alueen asemakaava)
- Kirkkonummen Gesterbyn ja Kyrkvallan asemakaavat.

Pilottihankkeeseen osallistuvien pilottikohteiden edustajille järjestettiin seminaari 1.9.2006. Tilaisuudessa esiteltiin pilottikohteet ja käytiin keskustelua hankkeen toteutuksesta sekä vaikutusarvioinnin työtavoista ja haasteista.

Varsinainen yhteistyö pilottihankkeen tiimin ja kaavahankkeiden kanssa alkoi kesäkuussa 2006 ja päättyi syyskuussa 2007. Muutamasta pilottikohteesta saatiin materiaalia vielä loka- ja marraskuussa 2007.

Uudenmaan vaihemaakuntakaava

Pilottikohteen esittely

Uudellamaalla laaditaan vaihemaakuntakaavaa, joka tulee täydentämään marras-kuussa 2006 vahvistettua Uudenmaan maakuntakaavaa. Täydentäviä asiakokonaisuuksia ovat muun muassa jätehuollon pitkän aikavälin aluetarpeet, kiviaineshuolto, moottoriurheilu- ja ampumarata-alueet, liikenteen varikot ja terminaalit sekä laajat yhtenäiset metsäalueet. Työ on käynnistynyt vuoden 2005 alussa ja osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä keväällä 2005. Kaavan laadinnan yhteydessä on tehty kaavan asiakokonaisuuksiin liittyviä erillisselvityksiä. Kaavaluonnos valmistui syksyllä 2006 ja asetettiin nähtäville. Kaavaluonnoksen vaikutukset arvioitiin. Kaavaehdotus on parhaillaan valmistumassa. Myös sen vaikutukset on arvioitu.

Vaikutusten arviointia koskevia huomioita ja kokemuksia

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa suunniteltiin varsin perusteellisesti erillisselvitysten laatimista, mikä tuki selvitysten tehokasta suuntaamista ja toteutusta. Jokaisen laadittavan selvityksen osalta osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa kuvattiin tavoitteita, lähtökohtia ja toteutusta. Osassa erillisselvityksiä arvioitiin myös kaavaa koskevien ratkaisujen vaikutuksia. Selvitykset oli ajoitettu niin, että niiden tuloksia voitiin hyödyntää jo kaavaluonnosta laadittaessa sekä myöhemmin kaavaehdotusta laadittaessa.

Kaavaluonnoksen vaikutusten arviointi tuki kaavaehdotuksen laadintaa. Jo kaavaluonnos sisälsi kaavaselostuksen, jossa myös kuvattiin vaikutusten arvioinnin tulokset. Näin vaikutusten arviointi täydentyi osana kaavaselostusta kaavaluonnoksesta kaavaehdotukseen.

Sekä kaavaluonnoksen että -ehdotuksen selostuksessa esitettiin kootusti sekä kaavan yhteisvaikutukset että merkintätyypeittäin kaavan osaratkaisujen vaikutukset. Vaikutusten merkintätyyppikohtainen arviointi konkretisoi vaikutuksia koskevaa tietoa ja tuki kaavan osaratkaisujen jatkotyöstämistä. Kaavaselostuksessa esitetään kunkin tarkastellun merkintätyypin vaikutukset arvioinnissa sovelletun vaikutuslistan pääkohtien mukaisesti jäsennettynä.

Pilotista kootut esimerkit ”Vaikutusten arviointi kaavoituksessa” -sivustossa:

- Kaavaluonnosten ja kaavaehdotuksen vaikutusten koottu arviointi
- Erillisselvitysten suuntaaminen osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa
- Vaikutusten arvioinnin raportointi maakuntakaavaehdotuksen selostuksessa

Sipoon yleiskaava

Pilottikohteen esittely

Sipoon yleiskaava käsittää koko kunnan alueen saaristoa lukuun ottamatta. Kaava on ns. strateginen yleiskaava, jossa osoitetaan yleispiirteisesti kunnan maankäytön kehittämisperiaatteet, alue- ja yhdyskuntarakenteen kannalta merkittävimmät maankäytölliset ja ympäristölliset kokonaisuudet sekä niiden muodostama rakenne ja verkosto. Sipoon yleiskaavan laatiminen käynnistyi vuoden 2005 alussa. Valmisteluvaiheessa laadittiin rakennemallivaihtoehtoja ja arvioitiin niiden vaikutuksia. Kunnanvaltuusto hyväksyi yhden rakennemalleista yleiskaavaluonnoksen pohjaksi elokuussa 2006. Yleiskaavaluonnos laadittiin syksyn 2006 ja alkuvuoden 2007 aikana ja oli nähtävillä keväällä 2007. Yleiskaavaluonnoksen vaikutukset arvioitiin kootusti.

Vaikutusten arviointia koskevia huomioita ja kokemuksia

Vaikutusten arviointi kytkettiin tiiviisti kaavan valmisteluun jo valmistelun alusta lähtien. Rakennemallien vaikutusten arviointi ja vertailu palvelivat kaavan periaatteellisten ratkaisujen perusteltua tekemistä. Vaikutusten arviointi auttoi osaltaan rakentamaan tarkasteltujen rakennemallien pohjalta uuden mallin, jonka pohjalta puolestaan laadittiin varsinainen yksityiskohtainen yleiskaavaluonnos.

Kaavaprosessissa reagoitiin joustavasti seudullisten kasvupaineiden huomioon ottamiseksi: Alun perin muodostettujen kuuden rakennemallin lisäksi valmistelun yhteydessä laadittiin kaksi uutta mallia, joissa kunnan väestön kasvutavoitteet olivat alkuperäisiä malleja selkeästi suuremmat.

Rakennemallien vaikutuksia, erityisesti yhdyskuntataloudellisia vaikutuksia, koskevalla tiedolla oli tärkeä merkitys malleista käydyssä keskustelussa ja kunnanvaltuuston päätöksenteossa. Tähän vaikutti osaltaan se, että arvioinnin tulokset olivat käytettävissä käsiteltäessä rakennemalleja tekniikka- ja ympäristölautakunnan työpajassa, valtuustoseminaarissa sekä julkisuudessa.

Vaihtoehtojen kuvauksen havainnollisuuteen ja selkeyteen kiinnitettiin erityistä huomiota. Tämä auttoi sekä vaikutusten arvioinnissa, että vaihtoehtojen ja niiden vertailun esittämisessä osapuolille. Arvioinnissa sovellettu EcoBalance -malli tuotti tehokkaasti monipuolista määrällistä tietoa yhdyskuntataloudellisista ja ekologisista vaikutuksista. Näitä vaikutuksia koottiin ja havainnollistettiin vertailutaulukoiden ja kaavioiden avulla. Arviointi keskittyi vahvasti määrällisiin vaikutuksiin. Kukin vaikutus esitettiin sille ominaisella tavalla.

Vaikutusten arvioinnista vastasi ulkopuolinen konsultti. Järjestely osoittautui varsin toimivaksi. Esimerkiksi konsultin ja kaavoittajien välinen tiedonkulku ja yhteistyö oli tehokasta ja sujuvaa.

Pilotista kootut esimerkit ”Vaikutusten arviointi kaavoituksessa” -sivustossa:

- Kaavaluonnosten ja kaavaehdotuksen vaikutusten koottu arviointi
- Perus- ja vaikutustietoa tuottava erillisselvitys
- Vaikutusten arviointi yleiskaavaprosessissa
- Vaihtoehtoiset rakennemallit yleiskaavoituksessa
- Tietolähteet ja menetelmät yleiskaavan vaikutusten arvioinnissa
- Vaihtoehtojen määrällinen vertailu

2.4

Forssan ydinkeskustan osayleiskaava

Pilottikohteen esittely

Kaavahankkeessa on tarkoitus tarkistaa ja täydentää vuonna 1992 hyväksyttyä ydinkeskustan osayleiskaavaa. Tavoitteena on laatia osayleiskaava, joka yleispiirteisesti ohjaa ja sovittaa yhteen Forssan keskusta-alueen maankäyttöä ja alueen toimintoja. Suunnittelualue käsittää torialueen ympäristöineen, keskustan suurmyymäläalueet ja linja-autoaseman ympäristöineen. Osayleiskaava on tarkoitus laatia oikeusvaikutteisena. Kevään 2007 aikana on laadittu luonnos osallistumis- ja arviointisuunnitel-maksi. Kaavahanke ei kuitenkaan ole vielä varsinaisesti käynnistynyt.

Vaikutusten arviointia koskevia huomioita ja kokemuksia

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa suunniteltiin alustavasti vaikutusten arvioinnin toteuttamista, muun muassa laadittiin ”Vaikutusten arviointi kaavoituksessa” -oppaan peruslistan pohjalta suunnittelutilanteen erityispiirteisiin sovellettu vaikutuslista. Arviointia ei kuitenkaan ollut mahdollista suunnitella kovin pitkälle, koska kaavan tavoitteenasettelu, suunnittelussa tarkasteltavat sisältökysymykset sekä kaavaprosessin käytännön toteuttamista koskevat ratkaisut olivat vielä varsin avoimia. Esimerkiksi vaikutusten perusteellisempi tunnistaminen ja selvitystarpeiden tarkempi määrittäminen sekä vaikutusten arvioinnin nivominen osaksi kaavaprosessia on tarpeen suunnitella jatkossa tarkemmin, kun suunnitelman sisällölliset ja prosessia koskevat ratkaisut alkavat hahmottua.

Pilotista koottu esimerkki ”Vaikutusten arviointi kaavoituksessa” -sivustossa:

- Peruslistan pohjalta laadittu tilannekohtainen vaikutuslista

Helsingin asemakaavat

Pohjois-Vuosaari ja pohjoinen ostoskeskus

Helsingissä Pohjois-Vuosaaren ja Vuosaaren pohjoisen ostoskeskuksen asemakaavahankkeissa suunnitellaan noin 2 000 asukkaan pientalovaltaista aluetta ja virkistysaluetta. Lisäksi läheisen ostoskeskuksen ympäristössä selvitetään palveluiden kehittämistä ja mahdollisuuksia täydennysrakentamiseen. Alueiden osallistumis- ja arviointisuunnitelmat olivat nähtävillä huhtikuussa 2006. Valmisteluvaiheessa on tarkoitus määritellä ensin keskeiset suunnitteluperiaatteet ja arvioida keskeisiä osaratkaisuja koskevia vaihtoehtoja kaavaluonnosten laadinnan pohjaksi. Alueen suunnitteluperiaatteet oli tarkoitus esitellä kaupunkisuunnittelulautakunnalle syksyllä 2006. Kaavojen valmistelu kuitenkin keskeytettiin kesällä 2006. Suunnittelua jatketaan syksyllä 2007.

Jo valmistelun alkuvaiheessa laadittiin kaavan keskeisiä osaratkaisuja koskevia vaihtoehtoja, joiden vaikutukset oli tarkoitus arvioida. Osaratkaisut koskivat uuden asuinalueen sijaintia, kokoojakadun siirtämistä ja siirron mahdollistamaa täydennysrakentamista, palvelurakentamista sekä joukkoliikennejärjestelyjä. Tämä oli hyvä tapa kohdentaa systemaattinen vaikutusten arviointi kaavan keskeisiin kysymyksiin jo valmistelun alkuvaiheessa.

Pilotista koottu esimerkki ”Vaikutusten arviointi kaavoituksessa” -sivustossa:

- Osaratkaisuja koskevat vaihtoehdot asemakaavoituksessa

Vuosaari, Meri-Rastila, Ramsinranta III

Helsingin Vuosaareen laaditaan asemakaavaa ja asemakaavan muutosta Meri-Rastilan etelärannan alueelle. Alueelle suunnitellaan asuinrakentamista ja lisäksi selvitetään mahdollisuutta rakentaa kanava Ramsinniemen poikki. Hankkeen osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä loka-marraskuussa 2006. Kaavaluonnos ja muu valmisteluaineisto oli nähtävillä keuhällä 2007. Kaupunkisuunnittelulautakunta hyväksyi kaavaluonnoksen kesäkuussa jatkosuunnittelun pohjaksi.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman yhteydessä laadittiin vaikutuslista, jota sovellettiin systemaattisesti vaikutusten arvioinnissa. Vaikutuslistan tukemana kaavoittaja tunnisti ja selvitti alustavasti erikseen kahden keskeisen kaavan osaratkaisun vaikutuksia jatkotyön pohjaksi. Ne koskivat uutta asuinaluetta ja Ramsinkannaksen poikki mahdollisesti rakennettavaa kanavaa. Tämä kaavoittajan tekemä alustava arviointi loi pohjan kaavaluonnoksen ja edelleen kaavaehdotuksen vaikutusten arvioinnille.

Pilotista koottu esimerkki ”Vaikutusten arviointi kaavoituksessa” -sivustossa:

- Asemakaavan vaikutusten tunnistaminen ja alustava selvittäminen

Etelä-Haagan Isonnevan alue

Helsingin Etelä-Haagan Isonnevan alueen asemakaavan muutoshankkeessa suunnitellaan alueelle muun muassa täydentävää asunto-, liike- ja toimitilarakentamista. Hankkeen osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä alkuvuodesta 2007. Asemakaavaluonnos on tarkoitus laatia vuosien 2007–2008 aikana.

Mahdollisia vaikutuksia ja selvitystarpeita tunnistettiin myös asukaspalautteen avulla. Valmisteluvaiheen alussa aloitettiin kaavan keskeisten osaratkaisujen ja niitä koskevien vaihtoehtojen arviointi. Työn tueksi laadittiin taulukkotyökalu, jonka avulla koottiin kunkin osaratkaisun osalta keskeiset vaikutukset ja kirjattiin kunkin vaikutustyyppin osalta vaikutusten selvittämistä koskevia huomioita ja nimettiin eri vaikutustyyppien selvittämisestä vastaavia henkilöitä. Tämä taulukkotyökalu systematisoi hyvin vaikutusten selvittämisen alkuvaihetta ja toimii pohjana seikkaperäisemmälle vaikutusten selvittämiselle.

Pilotista koottu esimerkki ”Vaikutusten arviointi kaavoituksessa” -sivustossa:

- Taulukkotyökalu vaikutusten tunnistamisen ja selvittämisen tukena

2.6

Kirkkonummen Gesterbyn ja Kyrkvallan asemakaavat

Pilottikohteen esittely

Gesterbyn ja Kyrkvallan asemakaavojen muutoshanke käynnistyi syksyllä 2006 kunnan kaavoitusohjelman mukaisesti. Suunnittelualue sijaitsee Kirkkonummen kuntakeskuksen tuntumassa. Alueella on tällä hetkellä noin 2400 asukasta ja vajaat 50 työpaikkaa. Gesterbyn kerrostaloalue ja siihen kytkeytyvät pien- ja rivitalopainotteiset asuntoalueet on rakennettu 1970-luvulla. Kyrkvallan pientaloalue on rakennettu pääosin 1960-luvulla. Suunnittelutyössä tutkitaan mahdollisuutta sijoittaa alueelle täydentävää asuinrakentamista sekä lisää palvelu- ja liiketilaa, kuten uusi koulu ja päiväkotit. Lisäksi suunnittelussa käsitellään kerrostaloalueen liikenteen järjestämistä ja kaupunkikuvan parantamista sekä muita ympäristön laatua parantavia toimenpiteitä.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma valmistui marraskuussa 2006. Valmisteluvaiheessa laadittiin kolme vaihtoehtoista ideasuunnitelmaa, joiden vaikutukset arvioitiin. Vaihtoehtoiset ideasuunnitelmat ja niiden vaikutukset sisältävä raportti valmistui maaliskuussa 2007. Ideasuunnitelmia on esitelty kunnan luottamuselimille ja niitä koskeva aineisto on ollut nähtävillä. Arvioinnin ja saadun palautteen pohjalta on tarkoitus työstää lopullinen ideasuunnitelma ja tarkistaa vaikutusten arviointia tarvittaessa. Lopullinen ideasuunnitelma on tarkoitus hyväksyä kunnanvaltuustossa asemakaavamuutosten perustaksi.

Vaikutusten arviointia koskevia kokemuksia ja huomioita

Vaikutusten arviointi kytkettiin tiiviisti kaavan valmisteluun jo alusta lähtien. Idealuonnosvaihtoehtojen vaikutusten arviointi palveli hyvin kaavaa koskevien periaatteellisten ratkaisujen tekemistä. Vaikutusten arviointi tuki ideasuunnitelmasta käytävää keskustelua ja lopullisen idealuonnoksen laatimista tarkasteltujen vaihtoehtojen pohjalta.

Vaikutusten arviointi tuotti tietoa osallisten käyttöön kaikissa valmistelun keskeisissä vaiheissa. Erityisen tärkeää oli se, että osalliset pääsivät ottamaan kantaa jo periaatteellisiin vaihtoehtoihin.

Suunnittelua ohjelmoitaessa tunnistettiin keskeisiä arvioitavia vaikutuksia. Lisäksi suunniteltiin huolellisesti arvioinnin liittämisen kaavaprosessin eri vaiheisiin. Tämä edisti vaikutusten arvioinnin tiivistä nivomista valmisteluun ja arvioinnin hyödyntämistä kaavan valmistelussa. Tätä edisti myös se, että valmistelusta ja vaikutusten arvioinnista vastasi sama konsultti.

Arvioinnissa sovellettiin systematisoivia menetelmiä, jotka tukivat vaikutusten kattavaa arviointia, tulosten selkeää esittämistä sekä resurssitehokasta työskentelyä. Kaavan erityispiirteisiin sovitettu vaikutuslista liitettiin osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan ja listan täydennettyä versiota sovellettiin systemaattisesti läpi arvioinnin. Vaikutuslistan pohjalta rakennettiin myös vaihtoehtojen vertailutaulukko. Vaikutuksia pyrittiin tarkastelemaan monipuolisesti erilaisten ominaisuuksien suhteen ja vaikutusten merkittävyyteen otettiin mahdollisuuksien mukaan kantaa. Kaavan osaratkaisujen vaikutuksia arvioitiin yhteisvaikutusten rinnalla.

Vaihtoehtojen kuvauksen havainnollisuuteen ja selkeyteen kiinnitettiin erityistä huomiota. Tämä tuki sekä vaikutusten arviointia että vaihtoehtojen ja niiden vertailun tulosten esittelyä. Varsinaisten ideasuunnitelmavaihtoehtojen rinnalla tarkasteltiin myös eräänlaista 0+ -vaihtoehtoa, jossa kuvataan alueen nykytila ja tuleva kehitys olemassa olevien asemakaavojen ja niihin tehtävien pienehköjen kaavamuutosten puitteissa. 0+ -vaihtoehto tarjosi hyvän vertailupohjan sekä auttoi perustelevaan laajempien kaavamuutosten tarpeen.

Pilotista kootut esimerkit ”Vaikutusten arviointi kaavoituksessa” -sivustossa:

- Vaihtoehtoiset ideasuunnitelmat asemakaavoituksessa
- Kaavaluonnosten ja kaavaehdotuksen vaikutusten koottu arviointi
- Yhtenäisen vaikutuslistan käyttö läpi koko arvioinnin
- Asemakaavan ideasuunnitelmavaihtoehtojen vertailu
- Vaikutusten arvioinnin käsittely osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa (asemakaavoitus)

3 Hyviä käytäntöjä ja ajankohtaisia haasteita

Tähän lukuun on koottu KASEVA-projektin kokemusten pohjalta yhteenveto vaikutusten arvioinnin hyviksi havaituista käytännöistä ja ajankohtaisista haasteista kaavoituksessa.

3.1

Vaikutusten arviointi kaavaa koskevien ratkaisujen tukena

Jotta vaikutusten arvioinnista olisi aidosti hyötyä kaavan laadinnassa, on arvioinnin tuotettava tietoa vaikutuksista kaavaa koskevien keskeisten ratkaisujen tueksi. Koska nämä ratkaisut tehdään pitkälti jo valmisteluvaiheessa, on tärkeää liittää vaikutusten arviointi koko kaavaprosessiin. Käytännön kaavahankkeissa tämä on tehty esimerkiksi:

- arvioimalla kaavaehdotuksen lisäksi myös kaavaluonnoksen tai -luonnosten vaikutukset
- laatimalla erillisselvitykset siten, että ne tuottavat tietoa vaikutuksista jo valmisteluvaiheessa
- arvioimalla kaavan osaratkaisujen vaikutuksia systemaattisesti jo suunnittelutyön yhteydessä laadittaessa kaavaluonnosta ja -ehdotusta
- muodostamalla vaihtoehtoja ja arvioimalla niiden vaikutukset.

Näiden työtapojen kehittäminen ja soveltaminen laajemmin erilaisissa kaavahankkeissa on yksi vaikutusten arvioinnin ajankohtaisista haasteista. Mikäli vaikutuksia arvioidaan systemaattisesti vasta kaavaehdotusvaiheessa, ei tämä yleensä tue keskeisten ratkaisujen tekemistä. Arviointi pelkistyykin tällöin ratkaisujen perustelemiseksi jälkikäteen tai kovin irralliseksi erillistehtäväksi.

Kaavaluonnosten arviointi

Kaavahankkeissa on arvioitu sekä periaatteellisten että yksityiskohtaisten kaavaluonnosten vaikutuksia. Yksityiskohtaisten, usein kaavamerkintöjä ja -määräyksiä käyttäen esitettyjen luonnosten arviointi on tuottanut seikkaperäistä tietoa vaikutuksista. Periaatteellisten kaavaluonnosten arviointi on puolestaan mahdollistanut kaavan perusratkaisujen systemaattisen punninnan. Laajoissa kaavaprosesseissa on joissakin tapauksissa arvioitu ensin periaatteellisen kaavaluonnoksen vaikutukset ja arvioinnin tulosten tukemana laadittu yksityiskohtainen luonnos ja arvioitu sen vaikutukset.

Erilliset vaikutus selvitykset

Erillisselvitysten, myös erillisten vaikutus selvitysten, on yleisesti koettu laajentaneen kaavoituksen tietopohjaa ja tarjonneen tukea kaavaa koskevien ratkaisujen tekemiselle. Erilliset vaikutus selvitykset jäävät kuitenkin toisinaan kovin irrallisiksi: selvitysten tuloksia ei aina hyödynnetä tehokkaasti kaavoituksessa eikä kaavoja perusteltaessakaan. Erillisten vaikutus selvitysten integrointiin kaavan laadintaan onkin tärkeä kiinnittää erityisesti huomiota.

Käytännön kaavatilanteissa erityisesti seuraavat kaksi työtappaa ovat osoittautuneet käyttökelpoisiksi. Ensinnäkin, selvityksiä on ajoitettu siten, että niissä päästään arvioimaan kaavan vaikutuksia jo valmisteluvaiheessa. Tällöin on yleensä arvioitu valmiin kaavaluonnoksen vaikutuksia kaavan jatkotyöstämisen tueksi. Erillisselvityksissä on myös saatettu arvioida osaratkaisujen vaikutuksia jo kaavaluonnoksen laadinnan tueksi. Toiseksi, erillisten vaikutus selvitysten tuloksia on systemaattisesti hyödynnetty raporttoitaessa kootusti kaavaluonnosten ja ehdotuksen vaikutuksista: esimerkiksi erillisten vaikutus selvitysten keskeiset tulokset on kirjoitettu sisään kaavaselostuksen vaikutuksia käsittelevään osioon.

Vaikutusten arviointi suunnittelutyössä

Laatiessaan kaavaluonnosta ja kaavaehdotusta kaavoittaja tekee aina erilaisia kaavaa koskevia ratkaisuja ja niitä punnitessaan arvioi aina jollakin tavalla myös niiden vaikutuksia. Tätä normaalia kaavoittajan työtä ei aina mielletä varsinaisena vaikutusten arviointina. Tällaisen sisäänrakennetun arvioinnin kehittäminen onkin yksi kaavoituksen ajankohtaisista haasteista.

Olisi tärkeä kehittää ja soveltaa arviointia systematisoivia työtapoja. Niitä tarvitaan toisaalta tehostamaan työskentelyä ja toisaalta varmistamaan, että kaavaa koskevien ratkaisujen merkittävät vaikutukset saadaan mahdollisimman kattavasti selville. Käytännön kokemukset ovat osoittaneet, että näiden työtapojen on hyvä olla mahdollisimman joustavia ja kevyitä.

Olisi myös tärkeä kehittää kaavoittajan työnsä yhteydessä tekemien arviointien tulosten kokoamista ja hyödyntämistä. Tämä tarkoittaa suunnittelun yhteydessä syntyneiden erilaisten muistiinpanojen, muistioiden ja tiivistelmien kokoamista ja hyödyntämistä laadittaessa kaavaluonnosten ja kaavaehdotusten koottuja arviointiteja.

Vaihtoehtojen vaikutusten arviointi

Vaihtoehtojen vaikutuksia arvioidaan lähinnä valmisteluvaiheessa, jossa keskeiset valinnat vaihtoehtoista käytännössä useimmiten tehdään. Vaihtoehtojen vaikutuksia on arvioitu suunnittelutyön yhteydessä punnittaessa erilaisia vaihtoehtoisia ratkaisuja, kaavaluonnosvaiheessa sekä erillisissä vaikutus selvityksissä.

Vaihtoehtoja on arvioitu kaiken tyyppisten kaavaluonnosten yhteydessä. Yksityiskohtaisten kaavaluonnosten yhteydessä on yleensä tarkasteltu kaavan osaratkaisuja koskevia vaihtoehtoja. Valmistelun alkuvaiheessa puolestaan on arvioitu periaatteellisia vaihtoehtoja, esimerkiksi vaihtoehtoisia maankäyttö- ja ideasuunnitelmia sekä rakennemalleja. Ne ovat useimmiten koskeneet koko kaavoitettavaa aluetta. Molemmat tavat tuntuvat toimivan käytännössä hyvin. Joissakin kaavahankkeissa

on vaihtoehtoja arvioitu sekä periaatteellisten kaavaluonnosten että myöhemmin yksityiskohtaisemman kaavaluonnoksen yhteydessä.

Vaihtoehtojen arvioinnin kehittäminen onkin yksi vaikutusten arvioinnin ajankohtaisista haasteista. Kysymys on ennen kaikkea keskeisten valintatilanteiden tunnistamisesta, vaihtoehtojen vaikutusten systemaattisesta arvioinnista ja arvioinnin tulosten selkeästä raportoinnista.

Kaavoissa nykytilanne ja tuleva kehitys ilman uutta kaavaa on perusvertailutilanne, johon kaavaratkaisun vaikutuksia verrataan. Käytännön kokemusten perusteella vaikuttaa siltä, että etenkin joissakin ristiriitaisissa kaavatilanteissa saattaa olla perusteltua muodostaa erityinen 0-vaihtoehto ("ei uutta kaavaa" -vaihtoehto) – vaikka kaavoituspäätöstä tehtäessä tällainen vaihtoehto on yleensä ainakin jollakin tavalla arvioitu ja käytännössä jo hylätty. 0-vaihtoehdon avulla päästään systemaattisesti arvioimaan tilannetta, jossa uutta kaavaa ei tehdä. Näin myös voidaan selkeästi perustella, miksi uusi kaava tarvitaan.

3.2

Vaikutusten arvioinnin hallinnan haaste

Vaikutusten arviointi muodostaa useimmiten varsin monitahoisen kokonaisuuden. Arvioitavana ovat monien ja usein vaihtoehtoisten ratkaisujen monialaiset vaikutukset. Vaikutuksia koskevaa tietoa tuottavat kaavoittajan ohella yleensä muutkin tahot, esimerkiksi erillisselvitysten tekijät. Vaikutuksia arvioidaan usein monessa eri yhteydessä. Usein vaikutusten arviointia hankaloittaa myös kaavaprosessien epälineaarisuus ja iteratiivisuus: suunnitteluratkaisuja kehitellään ja hylätään, jo kertaalleen hylättyjä ratkaisuja saatetaan ottaa uudelleen käsittelyyn ja jo pitkäänkin kehitellyistä ratkaisuista saatetaan luopua.

Tämän monitahoisen kokonaisuuden hallinta on osoittautunut haastavaksi tehtäväksi. Arviointia ei ole aina helppo suunnata keskeisten ratkaisujen ja merkittävien vaikutusten selvittämiseen. Eri yhteyksissä tuotettua tietoa vaikutuksista ei aina kyetä hyödyntämään tehokkaasti prosessin edetessä. Vaikutusten arvioinnin kokonaisuuden hallintaan olisikin jatkossa tärkeä kiinnittää erityistä huomiota. Käytännön kokemusten perusteella arvioinnin hallinnan avaintekijöitä ovat arvioinnin selkeä etukäteissuunnittelu, koordinointi ja systemaattisuus. Resurssien tehokkaan käytön ja tulosten hyödyntämisen kannalta toimivimmiksi ovat osoittautuneet sellaiset kaavaprosessit, joissa tieto vaikutuksista täydentyy prosessin edetessä ja tätä tietoa hyödynnetään aktiivisesti keskeisiä ratkaisuja tehtäessä.

Arvioinnin suunnittelu ja osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmissa otetaan yleensä kantaa siihen, mitä vaikutuksia tullaan jatkossa erityisesti arvioimaan ja millaisia erillisselvityksiä aiotaan laatia. Vaikutusten arviointia ei aina kuitenkaan suunnitella kovin perusteellisesti kaavoituksen ohjelmoinnin yhteydessä. Mikäli etukäteissuunnittelu on puutteellista, joudutaan vaikutusten arviointia koskevat ratkaisut tekemään valmistelu- ja ehdotusvaiheessa enemmän tai vähemmän improvisoiden.

Vaikutusten arvioinnin kunnollinen suunnittelu osana kaavoituksen ohjelmointia on osoittautunut välttämättömäksi, mikäli halutaan hallita arvioinnin monitahoista kokonaisuutta ja liittää arviointi hyödyttämään kaavan laadintaa mahdollisimman resurssitehokkaasti. Erityisen tärkeää arvioinnin huolellinen etukäteissuunnittelu näyttäisi olevan laaja-alaisissa tai resurssiltaan ja aikatauluiltaan tiukoissa kaavahankkeissa. Jatkossa olisikin tärkeä kehittää kaavaprosessien ohjelmointia siten, että myös vaikutusten arvioinnin suunnitteluun ja hyödyntämiseen prosessin eri vaiheissa panostetaan riittävästi.

Arvioinnin koordinointi

Useimmissa kaavahankkeissa vaikutusten arviointiin osallistuvat kaavoittajan ohella muutkin tahot, esimerkiksi erityisasiantuntijat, erillisselvitysten laatijat sekä suunnitteluun osallistuvat asiantuntija- ja yhteistyöryhmät. Tällaisissa tilanteissa on osoittautunut tärkeäksi, että vaikutusten arvioinnin koordinoinnista vastaa selkeästi yksi taho. Koordinoija vastaa paitsi arvioinnin suunnittelusta, usein myös kaavaluonnosten ja kaavaehdotuksen vaikutusten arvioinnin kokoamisesta kaavaselostukseen. Etenkin vaikutuksiltaan vähäisissä kaavahankkeissa kaavoittaja on toiminut itse arvioinnin kokoajana ja keskeisenä tekijänä. Vaikutuksiltaan merkittävässä kaavahankkeissa koordinoinnista on saattanut huolehtia erityinen vaikutusten arviointivastaava. Tällöin arviointivastaavan ja kaavoittajan yhteistyö läpi koko prosessin on osoittautunut olennaisen tärkeäksi. Joissakin laajoissa kaavahankkeissa on koottu monialainen arviointitiimi, joka on saattanut vastata hyvinkin pitkälle arvioinnin tekemisestä. Tällöinkin on tärkeä huolehtia, että jollakin on selkeä koordinaatiovastuu ja että yhteistyö kaavoittajan kanssa on mahdollisimman saumatonta läpi koko prosessin.

Arvioinnin systemaattisuus

Sekä resurssien tehokkaan käytön että tulosten kattavuuden ja hyödynnettävyyden kannalta on tärkeää, että erilaisten suunnitteluratkaisujen ja niitä koskevien vaihtoehtojen kaikki merkittävät vaikutukset arvioidaan systemaattisesti prosessin eri vaiheissa. Systematiikkaa tarvitaan sekä vaikutuksia tunnistettaessa ja selvitetessä että arvioinnin tuloksia raportoidessa. Käytännön kaavahankkeissa systemaattisuuden vaatimus on osoittautunut vaikeaksi täyttää, mikä on ymmärrettävää ottaen huomioon vaikutusten arvioinnin monitahoisuuden. Esimerkiksi kaavaprosessin kuluessa eri yhteyksissä jopa kaavaselostuksen tai erillisselvityksen sisälläkin saatetaan soveltaa useita erilaisia ja osin päällekkäisiä vaikutusjäsenyyksiä.

Käytännön kaavatyössä tehokkaaksi ja samalla yksinkertaiseksi työvälineeksi on osoittautunut yhtenäinen vaikutuslista, joka laaditaan vaikutuksia tunnistettaessa ja jonka jäsentämänä vaikutukset selvitetään ja raportoidaan prosessin eri vaiheissa. Vaikutuslistan pohjalta laaditut vaihtoehtojen vertailutaulukot ovat puolestaan osoittautuneet käyttökelpoiseksi tavaksi arvioida ja esittää kootusti vaihtoehtojen vaikutukset.

Kaavaselostus arvioinnin keskeisenä raportointitapana

Kaavaselostus on keskeinen vaikutusten arvioinnin raportointitapa. Kaavaehdotuksen selostuksessa raportoidaan aina vaikutusten arvioinnista ja sen tuloksista. Myös kaavaluonnosvaiheessa aineistoon kuuluu selostusluonnos, johon on koottu kaavaluonnoksen vaikutusten arvioinnin tulokset. Tällainen prosessin edetessä täydentyvä kaavaselostus näyttäisi tarjoavan hyvät puitteet vaikutusten arvioinnin raportoinnille. Tällöin tieto vaikutuksista liittyy kaavan kuvaukseen ja perusteluihin jo luonnoksen yhteydessä. Kaavaselostuksen mukana täydentyvä vaikutusten arviointi tuntuisi myös auttavan hallitsemaan vaikutusten arvioinnin monitahoista kokonaisuutta.

Vaikutusten arvioinnin tulosten esittäminen

Raportoitaessa vaikutusten arvioinnin tuloksista kaavaselostuksessa olennaisten asioiden on erotuttava epäolennaisista ja vaikutuksia on kuvattava riittävän seikkaperäisesti mutta samalla tiiviisti ja havainnollisesti. Lisäksi vaikutuksia koskevan tiedon on kiinnityttävä tiiviisti kaavaratkaisuun. Nämä laadukkaan arvioinnin raportoinnin kriteerit pätevät kaavaselostusten ohella luonnollisesti myös muihinkin vaikutusten arvioinnin raportointitilanteisiin, esimerkiksi erillisiin vaikutus selvityksiin.

Seuraavaan on koottu käytännön kaavatyössä hyviksi havaittuja tulosten esittämistapoja, joiden soveltaminen on suositeltavaa laajemminkin erilaisissa kaava-hankkeissa:

- Vaikutuksia on kuvattu erilaisten ominaisuuksien suhteen, esimerkiksi kohdentumisen tai ajoittumisen suhteen. Tämä on konkretisoitunut vaikutuksia ja samalla tarjonnut hyvän pohjan vaikutusten merkittävyyden arvioinnille.
- Merkittävät vaikutukset on nostettu selkeästi esiin ja vaikutusten merkittävyys on perusteltu. Usein merkittävyyteen on otettu kantaa vaikutusten kuvauksen yhteydessä. Joissain tilanteissa on erityisen merkittävät vaikutukset nostettu selkeästi esiin omaksi ryhmäkseen.
- Arvioinnin tulokset on jäsennetty selkeästi vaikutuksittain, esimerkiksi arvioinnissa sovelletun vaikutuslistan mukaisesti. Mikäli raportoinnin yhteydessä vaikutuksia on kuvattu useassa yhteydessä, eri kohdissa on sovellettu samanlaista vaikutusjäsenystä. Esimerkiksi kaavaselostuksissa on sovellettu yhtenäistä vaikutusjäsenystä, kun kaavan osaratkaisujen vaikutuksia on arvioitu erikseen tai kun selostuksessa on esitelty sekä valitun kaavaratkaisun vaikutuksia että aiemmin valmistelun aikana käsiteltyjen vaihtoehtojen vaikutuksia.
- On kerrottu nimenomaan konkreettisesti käsillä olevan kaavan vaikutuksista, sen sijaan että oltaisiin lueteltu yleisellä tasolla ao. tyyppisen kaavan yleisiä "tyyppi vaikutuksia". Vaikutuksia kuvattaessa on tarvittaessa kerrottu, mitkä kaavan osaratkaisut vaikutuksen aiheuttavat. Tämä on hyvä tapa sitoa vaikutuksia koskeva tieto kaavaan.
- Myös sellaisetkin merkittävät tai mahdollisesti merkittävät vaikutukset on esitetty, joihin liittyy epävarmuutta. Näin on annettu lukijalle mahdollisuus itse ratkaista, miten hän epävarmuuteen suhtautuu.

Vaikutusten käsittely kaavaselostuksessa useassa eri kohdassa

Varsin usein kaavaselostuksessa arvioidaan erikseen valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamista sekä kaavan sisältövaatimusten ja kaavalle asetettujen tavoitteiden toteutumista. Tämä on johtanut saman vaikutuksen käsittelyyn monessa yhteydessä. Esimerkiksi vaikutuksia yhdyskuntarakenteeseen saatetaan käsitellä varsinaisen vaikutusosion lisäksi tarkasteltaessa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden yhdyskuntarakennetta koskevien tavoitteiden huomioon ottamista sekä kaavan yhdyskuntarakennetta koskevien sisältövaatimusten täytymistä. Tällainen monitahoisuus ja päällekkäisyys vaikeuttaa kokonaiskuvan saamista ja olennaisten asioiden esiin nostamista.

Toimivat työtavat tähän päällekkäisyyteen odottavat vielä kehittämistään. Yksi mahdollinen voisi olla se, että kunkin vaikutuksen kuvauksen yhteydessä tarvittaessa kerrotaan myös, miten ao. vaikutukseen liittyvä valtakunnallinen alueidenkäyttötavoite, kaavan sisältövaatimus ja kaavalle asetettu tavoite toteutuvat. Tällöin myös vaikutusten arviointi kytkeytyisi paremmin kaavan sisältövaatimusten ja kaavaa koskevien erilaisten tavoitteiden toteutumisen arviointiin. Useimmissa tilanteissa on kuitenkin perusteltua, että kaavaselostuksessa esitetään lisäksi lyhyt yhteenveto siitä, miten kaava edistää valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumista.

Vaihtoehtojen ja niiden vaikutusten esittäminen

Kaavaehdotuksen selostuksessa on hyvä esitellä aiemmin suunnittelun kuluessa tarkastellut vaihtoehdot ja niiden merkittävät vaikutukset sekä tehtyjen valintojen perustelut. Toisissa kaavaselostuksissa käsitellyt vaihtoehdot ja niiden vaikutukset on esitelty jopa hyvinkin perusteellisesti. Toisissa kaavaselostuksissa vaihtoehtoja eikä niiden vaikutuksia käsitellä lainkaan. Myös kaavaluonnoksen selostuksessa on perusteltua esitellä tarkastellut vaihtoehdot ja niiden vaikutukset. Mikäli kaavaluonnos sisältää avoimia vaihtoehtoisia ratkaisuja, on kaavaluonnoksen selostuksessa tärkeää koota myös niiden vaikutukset selkeästi yhteen.

3.4

Työ jatkuu

Lukuisissa asema-, yleis- ja maakuntakaavahankkeissa on kehitetty ja sovellettu monia toimivia arviointikäytäntöjä. Lisäksi kokemuksia ja tietotaitoa on hankittu ja välitetty monien tutkimusten, selvitysten ja oppaiden sekä seminaarien ja koulutus-tilaisuuksien avulla.

Tällä hetkellä tilanne vaikutusten arvioinnin suhteen tuntuisi olevan varsin kirjava riippuen siitä, miten kussakin kunnassa/maakunnan liitossa asiaan suhtaudutaan. Toisena ääripäänä ovat kaavahankkeet, joissa vaikutusten arviointiin selvästi panostetaan ja pyritään aktiivisesti kehittämään ja soveltamaan uusia työtapoja. Toisena ääripäänä puolestaan ovat kaavahankkeet, joissa arviointi pitkälti pelkistyy kovin irrallisen oloisen luvun kirjoittamiseksi kaavaehdotuksen selostukseen vaiheessa, jossa kaavaehdotus on valmis ja kaavaa koskevat ratkaisut käytännössä pitkälti tehty. Useimmissa kaavahankkeissa ollaan jossain näiden ääripäiden välissä. Esimerkiksi

kaavaehdotuksen koottu arviointi kaavaselostuksessa saatetaan tehdä hyvinkin laadukkaasti tai saatetaan arvioida kaavaluonnoksen ja sen sisältämien vaihtoehtojen vaikutuksia hyvinkin seikkaperäisesti. Usein myös teetetään hyvinkin laadukkaita erillisselvityksiä, joissa myös arvioidaan vaikutuksia.

Jatkossa ehkä keskeisimpänä haasteena on jo hyväksi havaittujen työtapojen soveltaminen laajemmin erilaisissa kaavahankkeissa. Tämä edellyttää kokemusten leviämistä ja hyvien työtapojen aktiivista markkinointia.

Jo hyväksi havaittujen työtapojen soveltamisen ohella on tärkeää myös jatkaa uusien työtapojen kehittämistyötä. Erityisesti kaivataan sellaisia yksinkertaisia, resurssitehokkaita ja joustavasti erilaisiin tilanteisiin mukautuvia työtapoja, joiden avulla arviointi tukee kaavaa koskevien ratkaisujen muotoilua ja valintaa.

LIITE

Pilottikohteiden yksityiskohtaiset kuvaukset

Liitteessä esitellään pilottikohteittain konsultoinnin toteutus ja yhteistyötahot sekä kuvataan vaikutusten arvioinnin toteutus osana kaavoituksen päävaiheita. Kuvauksen pääpaino on kaavoituksen niissä vaiheissa, joiden aikana pilottikohdetta seurattiin.

L. I Uudenmaan vaihemaakuntakaava

Pilottikohde

Vaihemaakuntakaava laaditaan Uudenmaan liitossa, jossa kaavan valmistelusta pilottihankkeen aikana vastasivat johtaja Seija Vanhanen ja kaavoituspäällikkö Olavi Veltheim, suunnittelupäällikkö Riitta Murto-Laitinen, ympäristösuunnittelija Lasse Rekola, liikenneinsinööri Hannu Siitonen, maakuntainsinööri Hannu Haukkasalo, suunnittelija Carina Ölander sekä suunnittelija Päivi Rapo. Pilottihankkeen yhteishenkilönä Uudenmaan liitossa on toiminut vaihekaavan vaikutusten arvioinnista vastaava Lasse Rekola.

Pilottitiimi on seurannut ja konsultoinut kaavahanketta toukokuusta 2006 syksyyn 2007. Työ käynnistyi kaavahankkeessa tuotettuun aineistoon tutustumisella ja aloituspalaverilla. Yhteistyömuotoina ovat olleet työpalaverit sekä yhteistyö puhelimen ja sähköpostin välityksellä. Lisäksi kaavaluonnoksen vaikutusten arviointia ja arvioinnin raportointia kaavaselostuksessa kommentoitiin kirjallisesti kolmessa vaiheessa. Pilottikohteessa tarkasteltiin erityisesti erillisselvitysten roolia, vaihtoehtojen arviointia sekä arvioinnin raportointia kaavaselostuksessa.

Pilottikohdetta koskevaa kirjallista aineistoa:

- Hiljaisuus ja hiljaisten alueiden tarkastelua Uudellamaalla. 2007. Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavan selvityksiä. Uudenmaan liiton julkaisuja E 88 – 2007. 53 s.
- Jätehuollon pitkän aikavälin aluetarpeet. 2007. Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavan selvityksiä. Uudenmaan liiton julkaisuja E 89 – 2007. 39 s.
- Laajat yhtenäiset metsäalueet ekologisen verkoston osana Uudellamaalla. 2007. Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavan selvityksiä. Uudenmaan liiton julkaisuja E 87 – 2007. 53 s.
- Liikenteen varikot ja terminaalit Uudellamaalla – nykytila ja tarvekartoitus. 2007. Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavan selvityksiä. Uudenmaan liiton julkaisuja E 86 – 2007. 77 s
- Uudenmaan ampumaradat. 2007. Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavan selvityksiä. Uudenmaan liiton julkaisuja E 92 – 2007. 59 s
- Uudenmaan kiviaineshuollon kehityskuvat. 2007. Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavan selvityksiä. Uudenmaan liiton julkaisuja E 94 – 2007. 30 s.
- Uudenmaan maakuntakaavan (vaihekaava) osallistumis- ja arviointisuunnitelma. 14.3.2005. Uudenmaan liitto. 21 s. + liit.
- Uudenmaan moottoriturheiluradat. 2007. Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavan selvityksiä. Uudenmaan liiton julkaisuja E 93 – 2007. 55 s.
- Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaava, ehdotus. Selostus. Maakuntahallitus 19.11.2007. 103 s.
- Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaava, luonnos. Selostus. 20.11.2006. 63 s.

Aloitusvaihe

Vaihemaakuntakaavan laadinta aloitettiin laatimalla osallistumis- ja arviointisuunnitelma, jonka maakuntahallitus hyväksyi maaliskuussa 2005. Kaavan laadinnan aloittamisesta kuulutettiin ja osallistumis- ja arviointisuunnitelma asetettiin nähtäville keväällä 2005. Vaikutusten arviointiin liittyen siinä esitetään arvioinnin tavoitteet, arvioitavat vaikutukset ja niiden mahdollinen vaikutusalue sekä kuvataan vaihekaavan tietopohjaa ja kerrotaan, että on käynnistetty tai ollaan käynnistämässä useita erillisselvityksiä. Tarkemmat kuvaukset tehtävien erillisselvityksien sisällöstä, tavoitteista ja aikataulusta esitetään seikkaperäisesti osallistumis- ja arviointisuunnitelman liitteissä.

Aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu ympäristöministeriön ja muiden viranomaisten kanssa kaavan lähtökohdista ja tavoitteista pidettiin tammikuussa 2005. Viranomaisneuvottelussa käsiteltiin muun muassa vaihekaavan laadinnan tietopohjaa, selvityksiä, vaikutusten arviointia sekä vaihtoehtojen tarkastelua.

Valmisteluvaihe

Kaavan laadinnan tueksi laadittiin seuraavat erillisselvitykset:

- Jätehuollon pitkän aikavälin aluetarpeet
- Laajat yhtenäiset metsäalueet ekologisen verkoston osana Uudellamaalla
- Liikenteen varikot ja terminaalit Uudellamaalla
- Uudenmaan kiviaineshuollon kehityskuvat
- Uudenmaan ampumaradat
- Uudenmaan moottoriurheiluradat
- Hiljaisuus ja hiljaisten alueiden tarkastelua Uudellamaalla.

”Jätehuollon pitkän aikavälin aluetarpeet” -selvityksessä on hahmoteltu jätehuollon pitkän aikavälin vaihtoehtoisia kehitysnäkymiä ja arvioitu niistä aiheutuvia aluetarpeita. Selvityksessä kuvataan myös erilaisten jätteenkäsittelyalueiden ja -laitosten tyypillisiä ympäristövaikutuksia ja suhdetta ympäröivään maankäyttöön sekä arvioidaan tarkastelualueen jätehuollon kehitysnäkymien vaikutuksia.

”Laajat yhtenäiset metsäalueet ekologisen verkoston osana Uudellamaalla” -selvityksessä on kuvattu maakunnan ekologista verkostoa sekä verkoston tulevaisuudennäkymiä ja mahdollisia uhkatekijöitä. Lisäksi esitetään maakunnan alueelta 13 laajaa yhtenäistä metsäaluetta.

”Liikenteen varikot ja terminaalit Uudellamaalla” -selvityksessä on kuvattu maakunnan henkilö- ja tavaraliikenteen varikkojen ja terminaalien nykytila sekä niiden kehittämistarpeet.

”Uudenmaan kiviaineshuollon kehityskuvat” -selvityksessä on kuvattu maakunnan kiviainesvaroja, ainesten nykyistä käyttöä ja käyttöennusteita sekä ainesten riittävyyttä. Selvityksessä tarkastellaan myös millaisia vaihtoehtoisia toimintatapoja kiviaineshuollon järjestämiseksi on ja millaisia vaikutuksia näistä aiheutuu.

Uudenmaan ampumaratoja ja moottoriurheiluratoja koskevissa selvityksissä on kuvattu ratojen nykytilanne ja arvioitu ratojen kehittämistarpeita ja -mahdollisuuksia. Selvityksessä kuvataan myös yleisesti ratojen sijoitukseen liittyviä näkökohtia ja ratojen tyypillisiä vaikutuksia.

”Hiljaisuus ja hiljaisten alueiden tarkastelua Uudellamaalla” -selvityksessä käydään läpi hiljaisuutta ilmiönä, pohditaan hiljaisten alueiden rajauskriteerejä sekä tuodaan esiin mahdollisia kaavamääräys- ja merkintätapoja.

Pääosa selvityksistä laadittiin konsulttitöinä. Selvitysten laadintaa ovat tukeneet kutakin selvitystä varten muodostetut keskeisten asiantuntijatahojen edustajista koostuvat työryhmät. Lisäksi aihealueista on järjestetty kuusi sidosryhmäseminääria. Kussakin seminaarissa oli mukana kuutisenkymmentä sidosryhmien edustajaa. Niissä esiteltiin selvitysten tavoitteita sekä tuloksia ja osallistujilla oli mahdollisuus esittää näkemyksiään. Myös maakuntahallituksen jäsenistä nimetty vaihemaakuntakaavan ohjaustoimikunta on käsitellyt selvityksiä niiden laadinnan aikana. Maakuntavaltuustolle ja -hallitukselle järjestettiin toukokuussa 2006 seminaari, jossa esiteltiin selvitysten keskeiset tulokset ja saatiin eri poliittisten ryhmien evästykseltä kaavaluonnoksen valmisteluun. Epävirallinen viranomaisneuvottelu ympäristöministeriön kanssa selvitysten tuloksista pidettiin elokuussa 2006.

Selvitysten tuloksia hyödynnettiin maakuntakaavaluonnosta laadittaessa ja sen vaikutuksia arvioitaessa. Suunnitteluratkaisua laadittaessa on myös keskusteltu eri sidosryhmien kanssa. Erityisen tiivistä yhteistyötä on tehty Uudenmaan kuntien kaavoittajista koostuvan suunnittelijaryhmän sekä siitä seutukunnittain nimetyn kuntatyöryhmän kanssa. Maakuntahallituksen vaihemaakuntakaavan ohjaustoimikunta on myös käsitellyt luonnosaineistoa.

Kaavaluonnoksen vaikutukset on arvioitu kootusti. Arviointi sisältää sekä merkintätyyppikohtaisen että koko kaavaratkaisun yhteisvaikutusten arvioinnin. Vaikutusten arviointi on raportoitu kaavaselostuksessa. Merkintätyyppikohtaisessa arvioinnissa on arvioitu tietyn kaavamerkinnän tai tiettyä aihealuetta koskevien kaavamerkintöjen ja niihin liittyvien kaavamääräysten toteuttamisen vaikutuksia. Kaavaselostuksessa esitetään kunkin tarkastellun kaavamerkinnän tai aihealueen vaikutukset arvioinnissa sovelletun vaikutuslistan pääkohtien mukaisesti jäsenetynä. Kaavaselostuksessa esitetään myös vaikutusalue ja kaavaratkaisun yhteisvaikutuksia.

Maakuntahallitus päätti marraskuussa 2006 asettaa kaavaluonnoksen nähtäville sekä pyytää luonnoksesta kuntien ja muiden sidosryhmien lausunnot hyväksymättä kuitenkaan kaavaluonnoksen sisältöä. Kaavaluonnos oli nähtävillä ja lausunnoilla liiton jäsenkunnissa vuoden vaihteessa 2006–2007. Kaavaluonnoksesta järjestetään myös alueellisia esittelytilaisuuksia ja sidosryhmäseminaareja.

Kaavaluonnoksesta saatujen lausuntojen ja mielipiteiden pohjalta on valmisteltu kaavaehdotus kesän ja syksyn 2007 aikana. Uusina erillisselvityksinä on hankittu asiantuntijalausunto maakuntakaavan ja vaihekaavaluonnoksen vaikutuksista ekologiseen verkostoon ja sen toimivuuteen sekä laadittu muistio kaavaratkaisun vaikutuksista Natura 2000 -ohjelman alueisiin.

Ehdotusvaihe

Kaavaehdotuksen vaikutukset on arvioitu kootusti päivittämällä ja tarkentamalla kaavaluonnoksesta tehtyä arviointia. Kaavaselostuksessa esitetään kunkin tarkastellun kaavamerkinnän tai aihealueen vaikutukset, kaavaratkaisun yhteisvaikutukset, vaikutusalue sekä arvioidaan kaavan tavoitteiden toteutumista vaikutuksiin tukeutuen.

L.2 Sipoon yleiskaava

Pilottikohde

Yleiskaava laaditaan Sipoon kunnan kehittämis- ja elinkeinoyksikössä, jossa työstä pilottihankkeen aikana vastasivat suunnittelujohtaja Pekka Normo, kaavoitusarkkitehti Tuomas Autere ja kaavavalmistelijä Birgitta Smeds. Kaavan vaikutuksia arvioi VTT, jossa arvioinnista vastaa erikoistutkija Irmeli Wahlgren.

Pilottitiimi seurasi kohdetta kesäkuusta 2006 elokuuhun 2007. Työ käynnistyi kaavahankkeen aineistoon tutustumisella ja aloituspalaverilla. Työn aikana on oltu yhteydessä suunnittelijoihin puhelimitse ja sähköpostitse sekä laadittu kirjallisia kommentointeja. Kirjalliset kommentoinnit ovat koskeneet rakennemallien vaikutusten arviointiraporttia, VTT:n työsuunnitelmaa ja kaavaselostusluonnosta. Lisäksi Pekka Normoa ja Tuomas Auteretta sekä Irmeli Wahlgrenia haastateltiin vaikutusten arvioinnista saaduista kokemuksista kesällä 2007. Pilotissa tarkastelun kohteena ovat olleet erityisesti vaikutusten arvioinnin kytkeminen kaavan suunnitteluun, vaihtoehtojen arviointi sekä arvioinnin raportointi.

Pilottikohdetta koskevaa kirjallista aineistoa:

Maankäytön suunnittelun reunaehdot ja mahdollisuudet Lounais-Sipoossa. Sipoon kunta, tekniikka- ja ympäristöosasto, maankäyttötiimi 27.7.2006. 35 s.
 Sipoon kunnan kulttuuriympäristö- ja rakennusperintöselvitys. Arkkitehtitoimisto Lehto Peltonen Valkama Oy, Ympäristötoimisto Oy. Sipoon kunta, 25.1.2006.
 Sipoon tieliikenteen meluselvitys, Nykytilanne v. 2006 ja ennuste v. 2030. 23.10.2006. WSP LT-Konsultit Oy. Sipoon kunta. 34 s + liit.
 Sipoon yhdyskuntarakenne 2005 -selvitys, Sipoon kunta, 2005. 29 s.
 Sipoon yleiskaava 2025. Rakennemallit. Kehityskuva osa 1. 14.8.2006. Sipoon kunta. 54 s.
 Sipoon yleiskaava 2025. Yleiskaavaselostus. Luonnos 13.2.2007. 45 s. + liit.
 Valtuuston yleiskaavaseminaari 10.4.2006, yhteenveto. Sipoon kunta, 2006. 17 s.
 Virrankoski, S., Vaskelainen, E., Sarvanne, H. & Yrjölä, R. 2006. Sipoon yleiskaava-alueiden luontoselvitykset. Ympäristötutkimus Yrjölä Oy. 55 s.
 Wahlgren, I. & Halonen, M. 2006. Sipoon yleiskaavan 2025 rakennemallien vaikutukset. Tutkimusraportti nro VTT-R-04965-06. 93 s.
 Wahlgren, I. 2007. Sipoon yleiskaava 2025. Yleiskaavaluonnoksen vaikutusten arviointi. Tutkimusraportti nro VTT-R-01782-07. 70 s.

Aloituskvaihe

Sipoon yleiskaavan laadinta aloitettiin tammikuussa 2005. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa esitetään muun muassa kaavatyön lähtökohtia, suunnitteluprosessin vaiheet ja prosessiin sisältyvä vuorovaikutus sekä suunnittelun alustava aikataulu. Vaikutusten arvioinnin osalta luetellaan arvioinnissa tarkasteltavat vaikutukset sekä esitetään lyhyesti arvioinnin perusidea. Arvioinnin tekijäksi päätettiin hankkia ulkopuolinen asiantuntija, koska arvioinnin katsottiin edellyttävän erityisasiantuntemusta. Samalla haluttiin myös varmistaa vaikutusten arvioinnin puolueettomuus.

Aloituskvaiheessa myös koottiin suunnittelualuetta koskevia lähtötietoja sekä karotettiin ja käynnistettiin konsulttityönä laadittavia erillisselvityksiä.

Valmisteluvaihe

Yleiskaavan pohjamateriaaliksi laadittiin vuoden 2005 aikana seuraavat kuusi rakennemallia:

- A) Haulikko (hajarakentamispainotteinen, uusia asukkaita 10 000)
- B) Virallinen visio (kehitetään Nikkilää ja Söderkullaa, uusia asukkaita 10 000)

- C) Junalla Nikkilään (perustuu henkilöliikenteeseen Kerava–Nikkilä -radalla, uusia asukkaita 11 500)
- D) Metrolla Itäsalmeen (perustuu metroradan jatkamiseen Lounais-Sipooseen, uusia asukkaita 20 000)
- E) Etelän hedelmät (perustuu henkilöliikenteeseen Helsinki–Pietari -radalla, uusia asukkaita 20 000)
- F) Pohjoinen ulottuvuus (perustuu Haarajoen aseman vaikutukseen, uusia asukkaita 10 000)

Kaikki rakennemallit ovat luonteeltaan koko kaavaa koskevia periaatteellisia ratkaisuja, jotka eroavat toisistaan yhdyskuntarakenteellisesti ja mitoitukseltaan. Malleista A on luonteeltaan ns. 0-vaihtoehto, jossa johtoajatuksena on viimeaikaisen kehityksen jatkuminen samankaltaisena.

Valmisteluvaiheen aikana laadittiin mm. seuraavat selvitykset:

- Tammikuussa 2006 valmistuneessa kulttuuriympäristö- ja rakennusperintöselvityksessä kuvataan Sipoon kulttuuriympäristön kannalta tärkeät alueet ja kohteet.
- Lokakuussa 2006 valmistuneessa tieliikenteen meluselvityksessä kuvataan Sipoon melutilannetta nyky- ja ennustetilanteessa. Ennusteessa kuvataan vuoden 2030 melutilanne Uudenmaan liikennemäärien keskimääräisiin kasvuennusteisiin perustuen.
- Syksyllä 2006 valmistuneessa luontoselvityksessä kuvataan muun muassa liito-oravan, luonnonsuojelulain erityisesti suojeltavien luontotyyppien ja metsälain arvokkaiden kohteiden esiintyminen Sipoon kunnan alueella. Lisäksi selvityksessä tarkastellaan Sipoota koskevia aiemmin julkaistuja luontoselvityksiä.

VTT arvioi rakennemallien vaikutukset alkuvuonna 2006. Arvioinnin yhteydessä muodostettiin kaksi lisämallia C1 ja D1, joissa kunnan väestömäärää lisättiin 39 000 asukkaalla seudullisten kasvupaineiden huomioonottamiseksi. Ajatus lisämalleista esitettiin aloitusvaiheen viranomaisneuvottelussa. Myös lisämallien vaikutukset arvioitiin. Vaikutusten arvioinnissa on selvitetty rakennemallien toteuttamisesta aiheutuvia muutoksia yhdyskuntarakenteessa ja liikennejärjestelmässä sekä arvioitu niistä aiheutuvia yhdyskuntataloudellisia ja -ekologisia, sosiaalisia sekä maisemaan ja rakennettuun ja luonnonympäristöön kohdistuvia vaikutuksia. Yhdyskuntataloudellisia ja -ekologisia vaikutuksia arvioitiin VTT:ssä kehitetyllä EcoBalance-mallilla. Malliin perustuen tuotettiin laskelmia eri rakennemallivaihtoehtojen yhdyskuntakustannuksista (maanhankinta, rakentamis-, käyttö-, korjaus-, ylläpito- ja liikennekustannukset), energian, raaka-aineiden ja veden kulutuksesta sekä päästöistä ja jätteistä. Yhdyskuntakustannusten osalta arvioitiin myös kustannusten kohdentumista eri osapuolille. Maisemaan, rakennettuun ja luonnonympäristöön kohdistuvia vaikutuksia arvioitiin laadittuihin erilliselvityksiin tai muihin olemassa oleviin selvityksiin perustuen. Arvioinnin perusteella yhdyskuntataloudellisesti ja ekologisesti edullisimmiksi osoittautuivat rakennemallit C, D ja E sekä lisämallit C1 ja D1. Rakennemallien vaikutusten arviointi ja sen tulokset esitettiin arviointiraportissa.

Rakennemalleja ja vaikutusten arviointia käsiteltiin tekniikka- ja ympäristölautakunnan työpajassa maaliskuussa sekä valtuustoseminaarissa huhtikuussa 2006. Rakennemalleja ja niiden vaikutusten arviointia esiteltiin myös julkisuudessa.

Helsingin kaupunginvaltuuston päätettyä kesäkuussa 2006 esittää valtioneuvostolle Lounais-Sipoon liittämistä Helsinkiin yleiskaavoituksen aikataulua nopeutettiin. Rakennemallien pohjalta käydyin keskustelun perusteella laadittiin uusi rakennemalli V, jonka muodostamisessa hyödynnettiin erityisesti malleja C1 ja D1. Mallin liikenne- ja maankäyttöratkaisujen mukainen väestökapasiteetti on 60 000 uutta asukasta. Sipoon kunnanvaltuusto hyväksyi elokuussa 2006 mallin yleiskaavatyön pohjaksi ja päätti 40 000 uuden asukkaan kasvutavoitteesta vuoteen 2025 mennessä. Rakennemallien vaikutuksia, erityisesti vaikutuksia kunnallistalouteen, koskevalla tiedolla oli tärkeä merkitys malleista käydyssä keskustelussa sekä kunnanvaltuuston päätöksenteossa.

Yleiskaavaluonnos laadittiin rakennemalli V:n pohjalta syksyn 2006 ja alkuvuoden 2007 aikana. VTT arvioi kaavaluonnoksen laadinnan aikana rakennemallin V:n yhdyskuntataloudellisia ja -ekologisia vaikutuksia ja vertaili niitä aikaisempien rakennemallien vaikutuksiin. Edellä mainittu syksyllä 2006 valmistunut luontoselvitys sisältää rakennemalli V:n luontovaikutusten arvioinnin.

VTT arvioi myös kootusti kaavaluonnoksen vaikutukset. Yhdyskuntataloudellisia ja -ekologisia vaikutuksia arvioitiin EcoBalance-mallilla. Muita vaikutuksia arvioitiin prosessin aikana laadittuihin ja muihin erillisselvityksiin perustuen. Rakennemallien ja kaavaluonnoksen vaikutusten arviointi ja sen tulokset esitetään erillisessä arviointiraportissa. Kaavaselostuksessa esitetään arvioinnin toteutuksen kuvaus ja kuvataan kaavan vaikutuksia alue- ja yhdyskuntarakenteeseen; liikenteeseen; yhdyskunta- ja energiatalouteen; luontoon ja luonnonvaroihin; maisemaan, kaupunkikuvaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön sekä ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön.

Kunnanhallitus päätti helmikuussa 2007 yleiskaavaluonnoksen asettamisesta nähtäville. Kaavakartta ja kaavaselostus olivat nähtävillä helmi-maaliskuussa 2007. Myös yleiskaavaluonnoksen erillinen arviointiraportti oli luettavissa kunnan [www-sivuilla](#). Yleiskaavaluonnosta ja sen vaikutusten arviointia esiteltiin myös viidessä yleisötilaisuudessa sekä kaikkiin sipoolaistalouksiin ja yrityksiin jaetussa tiedostuslehdessä. Lausuntoja ja mielipiteitä saatiin yhteensä noin 130. Myös vaikutusten arvioinnista saatiin jonkin verran palautetta. Lausunnoista ja muistutuksista on laadittu vastineet.

L.3 Forssan ydinkeskustan osayleiskaava

Pilottikohde

Kaavahankkeesta vastasivat pilottihankkeen aikana kaupunginarkkitehti Minna Aarnio ja aluearkkitehti Karitta Laitinen Forssan kaupungin maankäytön suunnittelun yksiköstä.

Pilottitiimi on seurannut ja konsultoinut kohdetta elokuusta 2006 toukokuuhun 2007. Yhteistyömuotoina ovat olleet erilaisten yhteydenottojen lisäksi tutustumiskäynti suunnittelualueelle, palaverit sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelman luonnoksen kommentointeja. Pilotissa on tarkasteltu kaavoituksen aloitusvaiheeseen liittyviä kysymyksiä, kuten vaikutusten tunnistamista ja alustavaa merkittävyyden arviointia sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelman laatimista.

Pilottikohdetta koskevaa kirjallista aineistoa:

Forssan keskusta-alueen osayleiskaava. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma. Forssan kaupunki. Luonnos 8.5.2007. 8 s.

Aloituvaihe

Vaikutusten arviointia on suunniteltu osana suunnittelun ohjelmointia. Tarkoituksena on arvioida laadittavien luonnosvaihtoehtojen ja kaavaehdotuksen vaikutukset. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaluonnoksessa esitetään vaikutusten arviointiin liittyen:

- arvioinnin tavoite
- lista arvioinnissa tarkasteltavista vaikutuksista, joka on laadittu kaavan mahdollisia vaikutuksia ja niiden merkittävyyttä koskevan alustavan käsityksen perustella
- vaikutusalue
- olemassa olevat ja laadittavat selvitykset
- vaikutusten arvioinnin yleispiirteinen liittyminen kaavaprosessiin.

L.4 Helsingin asemakaavat

Pilottikohteet

Pilottihankkeessa seurattiin kolmea Helsingin asemakaavahanketta, joissa on pyritty kehittämään suunnittelutyön yhteydessä tapahtuvaa vaikutusten arviointia. Yhteistyömuotoina ovat olleet työpalaverit sekä yhteistyö puhelimen ja sähköpostin välityksellä. Pilottikohteiden yhteyshenkilönä Helsingin kaupungin kaupunkisuunnitteluvirastossa on toiminut vuorovaikutussuunnittelija Juha-Pekka Turunen. Kaavahankkeiden vastuuhenkilöitä ovat olleet pilottihankkeen aikana arkkitehti Marja Piimies, arkkitehti Antti Varkemaa, projektipäällikkö Ilkka Laine sekä arkkitehti Päivi Sarmaja kaupunkisuunnitteluvirastosta.

Pohjois-Vuosaari ja pohjoinen ostoskeskus

Kaavahankkeissa suunnitellaan n. 2000 asukkaan pientalovaltaista asuinalueita ja virkistysaluetta. Lisäksi läheisen ostoskeskuksen ympäristössä selvitetään palveluiden kehittämistä ja mahdollisuuksia täydennysrakentamiseen. Alueiden osallistumis- ja arviointisuunnitelmat olivat nähtävillä huhtikuussa 2006. Vaikutusten arviointiin liittyen suunnitelmissa esitetään arvioinnissa tarkasteltavat vaikutukset sekä suunnittelualuetta koskevat tehdyt selvitykset.

Huhtikuussa 2006 järjestettiin suunnittelun lähtökohtia ja tavoitteita käsitellyt keskustelutilaisuus sekä perustettiin alueella toimivien yhdistysten ja asunto-osa-kehitystiöiden edustajista koostuva kommentoiva ryhmä. Ryhmän ensimmäinen tapaaminen järjestettiin toukokuussa 2006. Valmisteluvaiheessa on tarkoitus määrittellä ensin keskeiset suunnitteluperiaatteet ja arvioida keskeisiä osaratkaisuja koskevia suunnitteluvaihtoehtoja kaavaluonnosten laadinnan pohjaksi. Vaihtoehtojen vertailutaulukon muotoon rakennettua vaikutusten arviointia valmisteltiin osana suunnittelutyötä kesällä 2006. Alueen suunnitteluperiaatteet oli tarkoitus esitellä kaupunkisuunnittelulautakunnalle syksyllä 2006. Kaavojen valmistelu kuitenkin keskeytettiin loppukesällä 2006. Kaavasunnittelua jatketaan syksyllä 2007.

Pilottitiimi oli kesällä 2006 mukana ideoimassa ja valmistelemassa kaavahankkeiden keskeisten osaratkaisujen vaihtoehtojen vaikutusten arviointia ja vertailua.

Pilottikohdetta koskevaa kirjallista aineistoa:

Pohjois-Vuosaari. Asemakaava ja asemakaavan muutos. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma.

24.3.2006. Helsingin kaupunki, kaupunkisuunnitteluvirasto. 5 s.

Vuosaaren pohjoinen ostoskeskus ympäristöineen. Asemakaavan muutos. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma. 24.3.2006. Helsingin kaupunki, kaupunkisuunnitteluvirasto. 4 s.

Vuosaari, Meri-Rastila, Ramsinranta III

Hankkeessa laaditaan asemakaavaa ja asemakaavan muutosta Meri-Rastilan etelärannan alueelle. Ramsinniementietä ympäröiville alueille suunnitellaan asuinrakentamista. Lisäksi selvitetään mahdollisuutta rakentaa kanava Ramsinkannaksen poikki. Hankkeen osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä loka-marraskuussa 2006. Suunnitelmassa esitetään vaikutusten arvioinnissa tarkasteltavat vaikutukset (vaikutuslista).

Kaavaluonnosta laadittaessa kaavaratkaisun kahden keskeisen osatekijän vaikutuksia arvioitiin alustavasti laadittuun vaikutuslistaan tukeutuen. Vaikutuksia tunnistettiin, selvitettiin sekä arvioitiin niiden merkittävyttä. Osaratkaisut koskivat uutta asuinalueita ja Ramsinkannaksen poikki mahdollisesti rakennettavaa kanavaa. Kaavaluonnos ja muu valmisteluaineisto oli nähtävillä keväällä 2007. Valmisteluaineisto ei sisältänyt arviota kaavan vaikutuksista. Kaupunkisuunnittelulautakunta hyväksyi kesäkuussa kaavaluonnoksen jatkosuunnittelun pohjaksi. Lautakunnan esittelyteksti (luonnos kaavaselostukseksi) sisälsi arvion kaavan vaikutuksista.

Pilottitiimi konsultoi hanketta vuoden 2006 loppupuolella ja vuoden 2007 alussa, kun kaavan vaikutuksia arvioitiin alustavasti.

Pilottikohdetta koskevaa kirjallista aineistoa:

Vuosaari, Meri-Rastila, Ramsinranta III. Asemakaava ja asemakaavan muutos. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma. 19.10.2006. Helsingin kaupunki, kaupunkisuunnitteluvirasto. 3 s.

Ramsinranta III asemakaava ja asemakaavan muutos. Esityslista 14.6. Kaupunkisuunnittelulautakunta, Helsingin kaupunki. 37 s.

Etelä-Haagan Isonnevan alue

Kaavahankkeessa valmistellaan Isonnevan alueelle Etelä-Haagaan asemakaavan muutosta. Eliel Saarisen tien ja Isonnevantien varteen suunnitellaan asuntorakentamista ja Vihdintien varteen lisäksi liike- ja toimistotiloja. Viheralueiden reittejä ja liikenneympäristöä pyritään parantamaan ja alueen arvokkaat rakennukset suojellaan. Hankkeen osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä alkuvuodesta 2007.

Vaikutusten arviointiin liittyen suunnitelmissa esitetään arvioinnissa tarkasteltavat vaikutukset sekä suunnittelualuetta koskevat tehdyt selvitykset. Suunnitelman ollessa nähtävillä järjestettiin suunnittelun lähtökohtia ja tavoitteita käsitellyt keskustelutilaisuus. Suunnittelua tukemaan on myös perustettu asukkaista ja muista tahoista muodostettu työryhmä.

Asemakaavavaluonnos on tarkoitus laatia vuosien 2007–2008 aikana. Kaavatyössä on tunnistettu kaavan mahdollisia vaikutuksia ja selvitystarpeita muun muassa asukas-palautteeseen tukeutuen. Kaavan keskeisten osaratkaisujen ja niitä koskevien vaihtoehtojen arviointi on myös käynnistetty. Tämän työn tueksi laadittiin taulukkotyökalu, jonka avulla koottiin kunkin kaavaratkaisun osatekijän osalta keskeiset vaikutukset ja kirjattiin kunkin vaikutustyypin osalta vaikutusten selvittämistä koskevia huomioita sekä nimettiin eri vaikutustyyppien selvittämistä vastaavia henkilöitä.

Pilottitiimi oli keväällä ja kesällä 2007 mukana ideoimassa ja valmistelemassa suunnittelussa esiin nousseiden kaavaa koskevien osaratkaisujen ja niitä koskevien vaihtoehtojen vaikutusten arviointia ja vertailua.

Pilottikohdetta koskevaa kirjallista aineistoa:

Etelä-Haagan Isonnevan alue. Asemakaavan muutos. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma. 3.1.2007.

Helsingin kaupunki, kaupunkisuunnitteluvirasto. 5 s.

L.5 Kirkkonummen Gesterbyn ja Kyrkvallan asemakaavat

Pilottikohde

Kaavahankkeesta vastasi pilottihankkeen aikana Kirkkonummen kunnassa kunnanarkkitehti Tero Luomajärvi. Hankkeen suunnitteluryhmän työskentelyyn ovat Kirkkonummen kunnasta osallistuneet myös kaavoitusarkkitehti Aija Aunio, ympäristösuunnittelija Merja Puromies, liikennesuunnitteluinsinööri Hanna Koivukari sekä kiinteistöhallintopäällikkö Ilkka Tiihonen. Kaavakonsulttina hankkeessa toimii Arkkitehtitoimisto Jukka Turtiainen Oy, jossa suunnittelutyöstä ja vaikutusten arvioinnista ovat vastanneet arkkitehdit Jukka Turtiainen ja Dan Mollgren sekä ark.yo Marjaana Yläjäski. Liikenneverkon tarkastelusta ja asukaskyselyn laatimisesta ovat vastanneet Sito Esisuunnittelijat Oy:stä DI Seppo Karppinen ja DI Maija Krankka.

Pilottitiimi konsultoi kaavahankkeessa vuoden 2006 kesäkuusta elokuuhun 2007. Yhteistyö käynnistyi aloituspalaverilla ja jatkui yhteydenottoina ja keskusteluina suunnittelijoiden kanssa, kirjallisina kommentointeina sekä osallistumisena hankkeen suunnitteluryhmän kokouksiin ja järjestettyyn asukastilaisuuteen. Kirjallisesti kommentoitiin hankkeen työohjelmaa, osallistumis- ja arviointisuunnitelman luonnosta sekä ideasuunnitelmaluonnosta. Lisäksi laadittiin ehdotus vertailutaulukon periaatteiksi. Konsultoinnin päätyttyä elokuussa 2007 käytiin yhdessä Dan Mollgrenin kanssa läpi arvioinnista saatuja kokemuksia. Pilottikohteessa huomio kiinnitettiin erityisesti vaikutusten arvioinnin suunnitteluun, vaihtoehtojen arviointiin ja vertailutaulukon laatimiseen.

Pilottikohdetta koskevaa kirjallista aineistoa:

Gesterbyn ja Kyrkvallan asemakaavojen muutos sekä Gesterbyn ideasuunnitelma. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma. 6.11.2007. Kirkkonummen kunta. 8 s.

Gesterbyn ideasuunnitelma. Ideasuunnitelmavaihtoehdot ja vaikutusten arviointi. 5.3.2007. Arkkitehtitoimisto Jukka Turtiainen Oy. Kirkkonummen kunta, yhdyskuntasuunnittelu. 28 s.

Aloitusvaihe

Vaikutusten arviointia suunniteltiin osana suunnittelun ohjelmointia. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa esitetään muun muassa kaavahankkeen tehtävämäärittely ja tavoitteet, suunnittelun erilaisia lähtötietoja sekä hankkeen suunnitteluprosessi ja aikataulu. Vaikutusten arvioinnin osalta osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa esitetään:

- arvioinnin tavoite
- alustava käsitys merkittävistä vaikutuksista, joihin arviointia tullaan erityisesti suuntaamaan sekä muut arvioitavat vaikutukset
- arvioinnin suorittamistapa ja liittyminen kaavaprosessiin.

Valmisteluvaihe

Suunnittelussa päädyttiin tutkimaan kolmea laajuudeltaan erilaista idealuonnosvaihtoehtoa:

- Mini (uutta asuinkerrosalaa 16 300 k-m²)
- Midi (uutta asuinkerrosalaa 20 300 k-m² ja koulu 4 000 k-m²)
- Maxi (uutta asuinkerrosalaa 33 100 k-m², kauppa 200 k-m², päiväkotia 1 600 k-m² ja koulu 7 000 k-m²).

Lisäksi muodostettiin eräänlainen 0+ -vaihtoehto, jossa kuvataan alueen nykytila ja tuleva kehitys olemassa olevien asemakaavojen ja niihin tehtävien pienehköjen kaavamuuotosten puitteissa. 0+ -vaihtoehto sisältää olemassa olevien asemakaavojen käyttämättömän rakennusoikeuden noin 2 500 k-m².

Alueen asukkaille tehtiin asukaskysely, johon saatiin 125 vastausta. Kyselyssä selvitettiin asukkaiden näkemyksiä alueen nykytilasta ja kehittämisestä. Kysymykset koskivat muun muassa alueen viihtyisyyttä ja turvallisuutta, liikenneolosuhteita, palveluita sekä lisärakentamista. Kyselyn tuloksia hyödynnettiin laadittaessa ideasuunnitelmavaihtoehtoja ja arvioitaessa niiden vaikutuksia. Alueen kiinteistöyhtiöille järjestettiin tiedotustilaisuus, jossa esiteltiin alustavia ideasuunnitelmavaihtoehtoja ja selvitettiin kunnan maankäyttösopimusmenettelyä. Lisäksi alueen kiinteistönomistajille toimitettiin taloyhtiökysely, jossa tiedusteltiin mm. kiinnostusta lisärakentamiseen ja pysäköinnin kehittämisideoita.

Ideasuunnitelmavaihtoehtojen ja 0+-vaihtoehdon vaikutusten arvioinnissa kiinnitettiin huomiota erityisesti alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön, liikenteeseen sekä kunnan ja taloyhtiöiden talouteen kohdistuviin vaikutuksiin. Muita arvioituja vaikutuksia olivat vaikutukset yhdyskunta- ja energiatalouteen, kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön sekä luontoon. Vaikutusten arviointi tehtiin asiantuntija-arviointina konsultin ja suunnitteluryhmän yhteistyönä. Arvioinnissa hyödynnettiin aikaisemmin laadittuja selvityksiä ja suunnitelmia sekä osallisten näkemyksiä.

Arvioidut vaikutukset on esitetty ideasuunnitelmaraporttiin sisältyvässä erittelevässä laajahkossa vertailutaulukossa. Sen avulla idealuonnosvaihtoehtojen vaikutuksia voidaan verrata sekä toisiinsa että 0+ -vaihtoehtoon. Vertailutaulukon lisäksi raportissa esitetään tiivis tekstimuotoinen yhteenveto eri vaihtoehtojen keskeisistä vaikutuksista.

Tiedostusvälineille järjestettiin tiedotustilaisuus ideasuunnitelmaraportin valmistuttua maaliskuussa 2007. Ideasuunnitelmavaihtoehdot asetettiin loppukeväästä 2007

nähtäville ja vaihtoehtoja esiteltiin asukkaille yleisötilaisuudessa. Annettujen lausuntojen ja mielipiteiden pohjalta laaditaan lopullinen ideasuunnitelma ja tarkistetaan tarvittaessa vaikutusten arviointia. Tekeillä on erillisselvitys suunnittelualueen läpi kulkevan Jolkbyjoen tulvimisesta ja sen mahdollisista vaikutuksista kaavaratkaisuun. Lisäksi työn alla on selvitys, jossa arvioidaan ja vertaillaan mahdollisen uuden koulun kahta sijaintivaihtoehtoa.

Lopullinen ideasuunnitelma on tarkoitus käsitellä yhdyskuntatekniikan lautakunnassa ja viedä kunnanvaltuuston päätettäväksi syksyllä 2007. Tämän jälkeen on tarkoitus laatia asemakaavojen muutosehdotukset kunnanvaltuuston päättämän ideasuunnitelmavaihtoehdon pohjalta.

KUVAILOLEHTI

Julkaisija	Ympäristöministeriö Alueidenkäytön osasto			Julkaisu-aika Helmikuu 2008
Tekijä(t)	Jari Paldanius, Lasse Tallskog			
Julkaisun nimi	Kaseva-projektin kokemuksia vaikutusten arvioinnista kaavoituksessa			
Julkaisusarjan nimi ja numero	Ympäristöministeriön raportteja 4/2008			
Julkaisun teema				
Julkaisun osat/ muut saman projektin tuottamat julkaisut				
Tiivistelmä	<p>Ympäristöministeriö käynnisti vuonna 2002 kaavoitusta palveleviin selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin liittyvän kehittämissuorituksen, KASEVA -projektin. Se koostui seuraavista kolmesta osahankkeesta:</p> <p>a) Esiselvitys (2002–2004) b) "Vaikutusten arviointi kaavoituksessa" -opas sekä verkkomuotoinen aineisto (2004–2006) c) Pilottihanke (2006–2007)</p> <p>Pilottihankkeessa kokeiltiin ja kehitettiin vaikutusten arvioinnin toimintamalleja ja työtapoja erilaisissa kaavoitus-tilanteissa. Tässä raportissa esitellään pilottihankkeen toteutustapa ja kuvataan pilottikohteiden yhteydessä järjestetty vaikutusten arviointi sekä tuodaan esiin kokemuksia ja huomioita vaikutusten arvioinneista.</p> <p>Raportissa esitetään myös KASEVA-projektin kokemusten pohjalta yhteenveto vaikutusten arvioinnin hyviksi havaituista käytännöistä ja ajankohtaisista haasteista kaavoituksessa.</p>			
Asiasanat	vaikutusten arviointi, selvitys, kaavoitus, pilottihanke			
Rahoittaja/ toimeksiantaja	Ympäristöministeriö			
	ISBN	ISBN 978-952-11-3141-7 (PDF)	ISSN	ISSN 1796-170X (verkkoj.)
	Sivuja 36	Kieli suomi	Luottamuksellisuus julkinen	Hinta (sis. alv 8 %)
Julkaisun myynti/ jakaja	Julkaisu on saatavana vain internetistä: www.ymparisto.fi > Ympäristöministeriö > Julkaisut > Ympäristöministeriön raportteja -sarja			
Julkaisun kustantaja	Ympäristöministeriö			
Painopaikka ja -aika	Helsinki 2008			

PRESENTATIONSBLAD

Utgivare	Miljöministeriet Markanvändningsavdelningen	Datum	Februari 2008
Författare	Jari Paldanius, Lasse Tallskog		
Publikationens titel	Kaseva-projektin kokemuksia vaikutusten arvioinnista kaavoituksessa (Kaseva-projektets erfarenheter av konsekvensbedömning vid planläggning)		
Publikationsserie och nummer	Miljöministeriets rapporter 4/2008		
Publikationens tema			
Publikationens delar/ andra publikationer inom samma projekt			
Sammandrag	<p>Miljöministeriet startade år 2002 utvecklingsprojektet KASEVA, som handlar om utredningar och konsekvensbedömningar i anslutning till planläggning. Projektet bestod av tre delprojekt:</p> <p>a) Förutredning (2002–2004)</p> <p>b) Handboken "Vaikutusten arviointi kaavoituksessa" (Konsekvensbedömning vid planläggning) och webbmaterial (2004–2006)</p> <p>c) Pilotprojekt (2006–2007)</p> <p>I pilotprojektet prövades och utvecklades verksamhetsmodeller och arbetsätt för konsekvensbedömningen i olika planläggningssituationer. I denna rapport presenteras hur pilotprojektet genomfördes och beskrivs den konsekvensbedömning som arrangerades i anslutning till pilotobjektet samt läggs fram erfarenheter och observationer om konsekvensbedömningarna.</p> <p>Rapporten inkluderar även ett sammandrag utifrån erfarenheterna från KASEVA om förfaringssätt som konstaterats vara bra vid konsekvensbedömningar och om aktuella utmaningar gällande planläggning.</p>		
Nyckelord	konsekvensbedömning, utredning, planläggning, pilotprojekt		
Finansär/ uppdragsgivare	Miljöministeriet		
	ISBN	ISBN 978-952-11-3141-7 (PDF)	ISSN 1796-170X (online)
	Sidantal 36	Språk Finska	Pris (inneh. moms 8 %)
Beställningar/ distribution	www.ymparisto.fi > Ympäristöministeriö > Julkaisut > Ympäristöministeriön raportteja -sarja		
Förläggare	Miljöministeriet		
Tryckeri/tryckningsort och -år	Helsingfors 2008		

Ympäristöministeriö toteutti vuosina 2002-2007 kaavoitusta palveleviin selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin liittyvän kehittämisprojektin, KASEVA -projektin. Sen yhtenä osahankkeena toteutettiin pilottihanke vuosina 2006–2007. Pilottihankkeessa kokeiltiin ja kehitettiin vaikutusten arvioinnin toimintamalleja ja työtapoja erilaisissa kaavoitustilanteissa.

Tässä raportissa esitellään pilottihankkeen toteutustapa ja kuvataan pilottikohteiden yhteydessä järjestetty vaikutusten arviointi sekä tuodaan esiin kokemuksia ja huomioita vaikutusten arvioinneista. Lisäksi raportissa esitetään KASEVA-projektin kokemusten pohjalta yhteenveto vaikutusten arvioinnin hyviksi havaituista käytännöistä ja ajankohtaisista haasteista kaavoituksessa.

